Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Рік III | Луцьк. Неділя, дня 25 листопада 1928 р. | Ч. 47 (108)

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Ціна 20 гр | Адреса редакції і адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 18

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

Вимога життя.

Дня 18-го листопада ц. р. переплила вулицями Луцька непроглядна маса українського народу.

Всі зібрались на свято в імя одної ідеї, в імя чогось одного, що є спільне для всіх, в імя своєї спільної назви — українець.

На святочній академії виступало багато осіб. І всі промовляли так, що ніхто їм не перечив і зі всіма весь зібраний народ був у згоді.

Це було в свято.

А як виглядало би це все у будні?

У будні виступили би сенатори Галушинський, Кузьмин, Кисілевська, п. Черкавський, всі з Українського Національно Демократичного Об'єднання, і хоч вони душу свою вивертали б перед слухачами, одні кричали б—„слава" а другі—„це УНДО!—геть!"

Виступили б посли Ладика і Шекерик-Доників з Соц. Радикальної Партії, і знов одні кричали б „слава", инші „геть".

Виступили б ще инші особи і їм закричали б також „слава" і „геть". А вся народня маса, яка в Луцьку дивувала і лякала тих, що лиш на силі опіраються, розбилась би найменше на чотири групи, що взялися би за чуби, а з боку стали би юрба зівак, так зв. безпартійних, або невтральних, яка приглядалась би драці, підсміювалась би і в найкращім випадку здвигали би плечима: про що їм ходить? Коли нам не вірите, то прочитайте один раз колись газети наших ріжних політичних напрямів.

А на святі навіть хрунів ніхто не запримітив. Коли, мов, весь народ одним духом дихає, то хруні йому не страшні. А на святі дійсно весь народ одним духом дихав.

Що це є? Чи задумався хто над тим на святі? Чи зверне на це увагу кожний, що прочитає звідомлення зі свята? Напевно ні! Бо це не перше таке свято, де виступають ундівці й радикали, а проте вже багато разів радикали відкинули пропозіцію Об'єднання разом йти у соймі. Бо нераз одні й другі, представляючи собою український національний табор, виступали, і з ними разом наші нещасливі сельроби, але вони все таки обкидають національний табор болотом, щоб мабуть приємніще заболоченим хоч біля свого болота стояти. Бо навіть свої про своїх в своїй же газеті напишуть:

„Здеворієнтовані вчорашні національні керманичі, не бачучи довкола себе „згоди" та об'єднання мас „в екстазі", стають у позу наполеончиків і закликають тіни бувших гренадирів—встати, об'єднатися, добути їм знову розвіяну славу".

Вони напевно не задумаються над тим, що поруч себе на святі стояли, що однакові кличі в народ кидали, що до одної цілі всіх кликали.

Але ми це бачили, коли ще тільки нашу газету видавати почали. Ми третій рік вказуємо народові на це. Чужі й свої за це нас лаяли, на сміх брали, а ми своє товкли: мусить дійти до єдности, мусить дійти до згоди в українському життю, бо лиш та згода, та єдність дає нам силу, бо лиш вона ворогів наших лякає, бо лише вона вела народи до волі, бо лиш вона і нас доведе до цілі! Ми вірили, ми віримо в це! Навіть, коли наш єдиний щоденник дозволяє на своїх сторінках сміятися з нас!.

Бо це є вимога життя!

Бо є та єдність у всіх! І в англійців, що тією єдністю над світом панують, і в німців, що тією єдністю після війни відродились, і в поляків, що завдяки єдности державу мають і над нами панують. Не зітре того й софістика про „згоду в семействі". Не одного політичного напряму домагаємось. Розуміння спільної цілі у всіх в єдности розуміємо! І вона прийде. Ми в неї віримо!

Бо це є вимога життя! Бо тільки цим побідимо!

Кличуть Вас! — відгукніться!

Наш поклик до надзвичайних датків на ліквідацію фінансової кризи „Рідної Школи" не проминув безслідно. Українські Товариства, Організації і поодинокі громадяне та громадянки, які найбільше дорожать рідношкільними устачовами, відгукнулися пересилаючи більші чи менші надзвичайні датки. Датки ці оголошено своєчасно в часописах.

Слідуючі Громадяне й Організації не тільки від себе зложили надзвичайні датки на „Рідну Школу", але взивають також других до цього:

Службовики „Центросоюзу" у Львові, кромі складаного щомісячно 1 проц. своїх поборів, — жертвували 397.18 зол. на „Рідну Школу" і взивають всіх приватних службовиків Українців без огляду на те, у кого вони працюють, а в першу чергу кооперативних робітників у Львові і в краю, щоби вони також негайно вложили одноразово на цілі „Рідної Школи" свій одноднєвний заробіток.

Повітова Управа „Української Християнської Організації в Старім Самборі вложила 34.50 зол. і кличе всі Повітові Управи „Українських Християнський Організацій" до зложення надзвичайних датків на „Рідну Школу".

Виділ Т-ва „Українських Ветеринарійних Медиків" в Берні прислав 108.50 чеських корон як збірку між товаришами українськими студентами і кличе всіх товаришів і ветеринарійних лікарів та Т-во українських ветеринарійних медиків „Ватра" у Львові надсилати надзвичайні датки до „Рідної Школи".

Кооператива при українській державній дівочій учительській семинарії у Львові складає 50 зол. і кличе кооперативи і крамниці при всіх українських школах до зложення таких квот на „Рідну Школу".

Читальня „Просвіти" в Тишківцях зложила 20 зол. і кличе всі Читальні до надсилання надзвичайних датків на „Рідну Школу".

Т-во „Луг" в Жабю прислало 100 зол. і взиває всі „Луги" до надзвичайних датків на ліквідацію фінансової кризи „Рідної Школи".

Михайло Федорович, ковальський майстер зложив 1 долара і взиває всіх українських ремісників до зложення такої квоти на „Р. Школу".

Надіємося, що цей голос чину не буде „вопіючим в пустині", що українські Товариства, Організації і поодинокі Громадяне щиро й негайно відгукнуться на нього.

Надіємося, що започаткований ланцюх не урветься байдужністю і зневірою нашого загалу, а навпаки піддержуваний і продовжуваний, безперервно скріплюваний новими пожертвами—дасть змогу „Рідній Школі" вийти з теперішньої фінансової скрути, дасть її засоби до нової корисної творчої праці.

Головна Управа „Рідної Школи" у Львові,
Ринок, 10.

Більшовики і УНДО.

Хто слідкує за тим, що пишеться в ріжних газетах, той мусів замітити, що головне вістря так з боку поляків, як і більшовиків направлене проти Українського Національного Демократичного Об'єднання. Воно й зрозуміло! Укр. Нац. Дем. Об'єднання є найбільшою українською партією поза Рад. Україною і навіть на Рад. Україні має міліон прихильників, як це свого часу сказав рад. представник у Львові, за що й полетів зі свого посольства. Укр. Нац. Дем. Об'єднання є тому головною силою українського національного незалежницького руху, а що всякий ворог, стараючись зломити силу противника, б'є в його головну силу, тому й дістається від усіх Об'єднанню.

В боротьбі з Укр. Нац. Дем. Об'єднанням більшовики доходять часто до смішности. Їм здається, що наш народ такий ще дурний, що повірить будь яким тереveням в то і явній брехні; що вистарчить сказати—гуджа, щоб все кинулось на того, кого вони вказують. Для наглядности того, як більшовики не перебірають засобами в боротьбі з українським національним рухом і найбільшою партією, що той рух репрезентує — з Укр. Нац. Дем. Об'єднанням, наводимо деякі уступи з замітки „Пролет. Правди" про постанову зборів клюбу політ. емігрантів (!) з Зах. України. Отож там читаємо:

„Збори членів клюбу висловлюють своє обурення з приводу нечуваного терору польського фашизму на Західній Україні взагалі, а зокрема з приводу небувалого погрому, що його організували польські фашисти в Львові 1 і 2 листопада. Підчас цього погрому на львівських вулицях пролилася кров української людности, тюрми наповнилися новими українськими в'язнями, знищено українські культурні заклади. Надзвичайні збори політемігрантів закликають трудящі маси Західньої України не слухати намов зрадницьких ватажків з УНДО про згоду з фашистською диктатурою, а боротися з нею під керівництвом пролєтаріяту, та його партії — комуністичної партії Західньої України.

Пілсудчина ще раз виявила своє справжнє обличчя та обличчя своїх спільників з УНДО, що готуються вкупі з нею ще більше поневолити трудящі маси Західньої України, готуються зрадити українське національне визволення, готують одночасно й похід на Рад. Україну.

Єдиний шлях визволитися з цього поневолення — непримиренна боротьба з клясовою й національною диктатурою пілсудчини та її помічників з УНДО".

Страшно розумно написано. Всі-ж ми знаємо, що підчас львівського погрому потерпіли виключно органи преси Укр. Нац. Дем. Об'єднання—„Діло", і „Новий Час"; що товпа знищила ті установи, якими керують переважно люде з Об'єднання, що польська преса всі свої атаки за львівські події направила головним чином проти Об'єднання; що в соймі найрішучіше виступив в справі львівських подій якраз Український Клюб, зложений, з членів Укр. Нац. Дем. Об'єднання. А тут на тобі: „пілсудчина та її помічники з УНДО" Коли б більшовики хоч трошки з правдою хотіли вести знакомство, то мусіли б написати: головний тягар боротьби за визволення українського народу поза Рад. Україною лежить на Укр. Нац. Дем. Об'єднанню. І вони це знають, але знаючи це бють по Об'єднанню, бо воно шкодить їхній політиці й на Рад. Україні, де все більше зростає український незалежницький рух.

НА ФОНД „УЧІТЕСЯ".

Нам надіслано спис жертводавців на фонд „Учітеся". За час 1.III—30.IV ц. р. Вони зложили 1537 зол. 08 гр. Серед жертводавців є тільки одна одинока філія Т-ва Просвіта з Волині, а саме з Лаврова, луцького повіту, яка зложила на фонд „Учітеся" 8 зол. 76 гр. Решта зложила Галичина. Яке це свідоцтво для нас? Невже на Волині тільки одинока філія Просвіти в Лаврові розуміє значіння фонду „Учітеся"?

Лист з Варшави

Львівські події у соймі.

Як ми вже повідомляли, Український Клюб зголосив у соймі негайний внесок у справі відомих подій у Львові. У вівторок 15.XI цей внесок увійшов на чергу нарад сойму. Внесок широко описував, як прийшло до стрілянини (після панахиди за поляглих українських борців у польсько-українській війні) на майдані перед церквою св. Юра у Львові, як відбувалися демонстрації польських студентів, як після того пограбовано та розгромлено українські культурні й економічні установи у Львові та як увесь той час поводилася поліція й инші чинники влади у Львові. Сойм мав рішити; чи це справа негайна, чи теж можна полагодити її „звичайним порядком". Очевидно, що — як в таких випадках—за українським внеском не було більшости. Навіть польська „лівиця" (соціялісти. „визволенці" і партії „лівих хлопів") так мвнезрували, аби український внесок не дістав потрібного числа голосів: отже вправді одні „ліві" голосували за ним, але инші — проти нього, так, що внесок мусив перепасти. Зате перейшов внесок урядового клюбу ВВ у цій самій справі: хай уряд, мовляв, сам розслідить справу (а не жадна посольська комісія) і покарає винуватих!?

В обороні українського внеску промовляв палко посол Др. Володимир Загайкевич. З поляків, які у цій справі забрали голос, згадати треба промову посла Станіслава Стронського, який доказував; що в Польщі нема ані одної пяди української землі, бо українські князі Ростиславичі забрали колись землю Ляхам, а король Казимир Великий одібрав ці землі в 1340 році, отже галицько-волинські землі були, є і будуть польські!

Словом дискусія була в той день у соймі дуже цікава. Зазначилася теж у той день ще одна побіда Українського Клюбу. Отже навіть наші „радикали", ба—навіть „сель-роби" мусили признати, що політика послів з УНДО у соймі є правильна! І так, голова радикалів посол Бачинський виголосив у той день велику промову, яка нічим не ріжнилася од промов послів з Українського Клюбу в цій справі, а сель-робівський посол Вальницький заявив отверто, що сель-роби голосуть за українським внеском.

Лихоліття православної церкви.

В імени Українського Клюбу посол Сергій Хруцький зголосив внесок у справі безправного руйнування церкви в Остові, володавського повіту. Ця церква вже від 10 літ зачинена, православне населення мусить 20 верст ходити до найблищої церкви, аж ось цього року почали цю церкву цілком розбірати. Однак церковне майно находиться лише під тимчасовим правлінням (адміністрацією) уряду і тому уряд не має права нищити церковного майна. Отже це справа ширшого значіння: треба вже раз остаточно вирішити правний стан у Православній Церкві. Український Клюб домагається, щоби уряд мерицій предложив законопроект про управильнення титулу власности Православної Церкви. Цей внесок дійшов від розгляд до Адміністраційної соймової Комісії.

2 міліони поліційних доносів.

На останньому засіданні Сойм займався справою адміністраційних кар, накладаних головно на селян за ріжні дрібні провини. Показується, що в останньому році ріжні органи адміністрації займалися поверх двома міліонами поліційних доносів на громадян за гріхи проти всяких адміністраційних приписів і наказів. Покарано за один лише рік 679 320 громадян за провини санітарного характеру (сміття, гній і т. д.), було 213.268 кар на дрібних торговців і купців, 76.866 кар за недозволений продаж горівки, 50 982 кар лісових і пільних та близько 900.000 „ріжних" кар, накладаних поліційно головно на селян! Крім того яких 65.000 поліційних кар упало це на саму Східну Галичину. Кожний сьомий чоловік у Польщі є поліційно караний!

Рішили змінити декрет про право поліції накладати адміністраційні кари, так, щоби це право передати органам самоврядування (громадським радам і т. д.). На внесок посла з Українського Клюбу д-ра Івана Блажкевича заведено ще таку нову зміну, щоби всі гроші, які приходять з адміністраційних кар, не йшли до державної каси, лише до громадських кас та на громадські цілі.

Свято 10-ліття Просвіти в Луцьку

Після кооперативного свята в Луцьку народ поплив сміливіще на свято Просвіти. З ріжних кінців тягнулись до міста менші й більші гуртки просвітян з прапорами під свою українську церкву в Луцьку. Не було це так легко йти їм организовано. Поліційні стійки затримували просвітян, домагаючись дозволу на похід. Навіть під самим воєвідством затримано просвітян з Жидичина, бо хоч воєвідство й видало дозвіл на похід, хоч з того приводу й скріплено стійки, то вони ніби то не знали, чи є дозвіл. Инших то з села не випускали. З Лаврова лиш одинцем виривались просвітяне з села і тільки на полі згуртувались і прийшли до Луцька організовано.

По Службі Божій розтягнувся просвітянський похід, що заповнив неперериввим чвірковим ланцюгом цілу Ягайлонську вулицю від української Чеснохрестної церкви до міського парку. Напереді музика і український національний синьожовтий прапор, за ним члени ради Просвіти і визначні гості, а там непроглядна річка просвітян з цілого повіту.

З прапором також був клопіт. У воєвідстві закадали, щоби в поході було стільки польських прапорів, що й українських. Потім було домагання, щоб був на чолі походу хоч один польський прапор. Нарешті дано дозвіл лиш на один український прапор в поході, а решту мусіли позвивати.

Народня маса з походу спинилася на площі за Стиром. Час був пізній і тому заповіджене віче обмежилось до коротких промов голови і двох членів Ради Т-ва. По правді кажучи, то краще було для віча зрезигнувати з академії; на вічу було кілька тисяч народу, а на академії в театрі заледви чи одна тисяча була. Але на сторожі була тут влада і комісар наглив кінчити віче—по годині, як було заповіджено. Народ, відрухово відспівавши „Заповіт", мусив розійтися.

Пополудни почалась академія. Коротке відкриття, а потім привітання: від Матірного Т-ва Просвіта у Львові голова сенатор Галущинський, від Українського Національно-Дем. Об'єднання (УНДО) селянин сенатор Кузьмин, від Соц. Радикальної Партії посол Ладика, від Гуцульщини посол Шекерик - Доників від укр. жіноцтва сенаторка Кисілевська, від імені митроп. Дионисія відчитав привітання о. прот. Павлюковський (як то багато змінилося від того часу, коли о. протоєрей прибув до Луцька). Потім виступили з привітаннями представники инших повітових „Просвіт" на Волині, зокрема закритих Т-в в Рівному, Дубні й Ковлю, представники ріжних укр. установ на Волині і п. Слівінські від імені польської кооперації, а там секретар Т-ва відчитав безліч привітних письм і телеграм. Особливу увагу звернула на себе й викликала дуже сильне враження на слухачів привітна промова голови Матірного Т-ва „Просвіта" сенатора Галущинського, якого саму появу зустріли зібрані невмовкаючими оплесками. Народ вітав не гостя, а свого світлого голову Т-ва „Просвіта", що святкує тепер у Львові своє 60 ліття, а в нас щойно 10 ліття.

По привітаннях вистава: III дія „Дорошенка". Луцьк давно не бачив такої гри українських артистів на сцені. У тому суть вложена у зміст поставленої дії „Дорошенка" тим глибше западала в душі глядачів. Колиб вона карбом врізалась у кожну українську душу, це збавилоб нас не від одної гіркої чаші, це згладилоб і груду на шляху Т-ва, що оце 10-ліття святкувало. Не шкура власна, не вигода, не власне я, а Україна понад все—оце є та суть, яка в нас тепер споневіряна.

По виставі короткий реферат про діяльність і стан Т-ва „Просвіта" в Луцьку, а далі виступи селянських хорів: з Рованець, Лаврова, Цуманя, Жидичина. Кожний хор у своїх можливостях був на місці, а жидичинський то вийшов на славу. Це заслуга жидичинців, що своєю стійкістю у правих домаганнях добилися колись своєї церкви, добилися тепер і гідного регента; є ним п. Бабиченко, що всього за кілька тижнів положив на хорі жидичин в знак свого хисту. Між співами виступали деклятматори з добрим вибором деклямацій, але зі слабим виконанням їх.

Академія закінчилась. Відспівано збірно „Заповіт" і люде розійшлись домів з незатертим вражінням зі свого свята. Після академії відбувся ще товариський „чай" в Т-ві „Просвіта" і обід, чим і закінчено святочний день.

Хліборобська - ремеснича школа

в с. Малині, Дубенського повіту.

Була така школа до війни, але тепер її нема. Мала вона в с. Малині, коло Олики і садибу і поля, і всі потрібні для школи будівлі — великий камінний дім для клясів і помешкань, дві камінні офіцини, одну офіцину деревяну, звичайну хату, клуні, стайні, хліви, словом—все потрібне для науки й ведення хліборобського господарства, досвідного й зразкового. Кругом забудовань ішов старий фруктовий сад до 2-х десятин, хмільник площиною три четвертих десятини, город 3 десят., шкілка 1 і чверть десят. Було тут насаджено багато шовковиці для годівлі шовкопрядів, була пасіка і став. Належало до школи 6 десятин сіножаті, 6 десят. ліса, решта—поле. Всього було 49 десят. Все це й становило „хліборобсько-ремесничу школу в с. Малині", або по офіціяльній назві „Николае-Александринскіе сельсько - хозяйственные и ремесленные классы", де вчилися місцеві селянські діти і набували потрібне їм досить широке теоретичне й практичне хліборобське знання.

Вчилося в цій школі що-року в середньому по 30 селянських дітей, які вступали сюди після скінчення народньої школи. Вчилися вони тут три роки*). Відкрита школа була в р. 1899; в році 1906 святкувала своє десятиліття і—як видно з офіціяльного звідомлення—За той час випустила 71 цілком підготовлених до культурної хліборобської праці осіб.

Купили всю ту землю з садибою й готовими будинками самі селяни без жадної грошевої допомоги з боку уряду. По ініціятиві миров. посредника п. Лазаревича, вісім громад (волостей) Дубенського пов. зробили постанову на своїх сходах накласти на себе подесятинний податок, з чого й складалася потрібна сума, за яку спочатку куплено було садибу з будинками і 12 десят. поля, а згодом докуплена була й решта. На ті ж селянські гроши школа весь час утримувалась, уряд давав лише незначну суму на удержання вчительського персоналу. Це такі громади (волості): Дубенська, Судобицька, Варковицька, Мизоцька, Будеражська, Млинівська, Олицька і Малинська.

*) Як видно з програму наук і обовязкової практичної праці, школа давала солідні знання й підготовку.

Існувала ця школа до світової війни. Війна її зруйновала: поруйновано зовсім будинки, інвентар живий і мертвий знищено, розібрано й покрадено. Лишилась тільки одна напівзруйнована офіцина і те, чого зруйнувати не можна,—земля. Багато потерпіло майно школи і після війни, коли воно, ніби то як покинуте й без господаря, було польськ. владою віддане в експльоатацію якомусь п. Пацієвському, син якого служив урядовцем у Луцьку при воєвідстві. Тільки вперті заходи, накінець пред'явлення купчої спасли шкільне майно від ліквідації, може навіть від парцеляції його для осадників. Тепер користаються тим шкільним майном 8 вищеназваних громад, що віддають його в аренду і діляться прибутками. Але й знову над ним нависла небезпека і на цей раз уже з боку самих громад—власників шкільного майна. Річ у тім, що де-які громади відділені від пов. Дубенського до пов. Здолбунівського і Луцького, через що ніби то порушився між ними звязок і спільний інтерес. Це й спокушає де-які з тих громад виділити свою частину землі і зліквідувати її. Як звичайно, знаходяться ласі на цю землю покупці, що доброю ціною спокушають де-кого з необачних та нерозумних „гмінних діячів" до її продажу. Отже, в небезпеці цінний земельний об'єкт, на якому хоч тепер нема вже школи, то завсіди може бути. Як зачувати, 19-го листопада в Луцьку мав відбутися з'їзд представників усіх громад-співвласників, на якому мала вирішитися справа: чи ліквідувати землю б. хліборобсько-ремесничої школи в Малині, а з нею і всяку можливість на існування там подібної школи, чи ні? Треба надіятися, що кращі громадські представники не можуть допустити до ліквідації, цінного фонду і подумають лише над тим, щоби вжити його для тої ж цілі, для якої його створено. А п.п. ініціятори хліборобських курсів для українського народа в Луцьку мусять також уважно спинитися над тим, що мною написано.

М. Ч.

Що діється в світі

Поіздка Девея до Москви.

В політиці буває так, що часто найдрібніщий факт викликає велику трівогу й подражнення. Звичайна людина, прочитавши про нього, навіть уваги не зверне, тим часом у політичному світі починається крик, ріжні здогади й коментарі... Таке трапилось недавно.

Живе в Варшаві такий собі Девей, америк. фінансист. Сполуч. Держави Америки, після того як дали Польщі позичку, посадили того Девея при польському державному банкові, ніби то як фінансового дорадника, фактично як свою людину—спостерегача. Сидів собі той Девей у Варшаві тихо, своє діло робив — і ніхто ним не цікавився. Але ото недавно несподівано він поїхав до Москви.. Чого? По що?.. Піднявся галас, почались здогади й підозріння... Сам Девей каже, що він їде так собі: знудилося сидіти в Варшаві і рішив провітритися... Але звичайно ніхто йому не вірить. Вся преса й політики в одно твердять, що ця подорож має характер політичний.

Наші читачі знають, що найбільшим ворогом совітів є Англія: вона то повела бльокаду проти СССР і хоче тим довести її до економичного краху. Але також відомо, що в останні часи почалось напруження і конкуренція у великому маштабі поміж Англією і Америкою. Отже серед політиків ідуть здогади такі: чи не думає Америка підтримати більшовиків грішми, щоби в них мати собі спільника проти Англії? Де-хто навіть твердить, що це іменно так є і що до теї „більшовицько-американської коаліції" малиб також пристати й Німці. Кажуть, що таку іменно політику рішучої постави проти Англії має повести новий президент—Гувер, який також об'їздить тепер держави південної Америки і приєднує їх до себе.

——

Суперечка в німецькому парляменті

Ця суперечка виникла підчас обмірковування соціялістичного внесення, зверненого проти будови великого морського панцирника. Ще попередній німецький уряд розпочав його будову. Тепер керує Німеччиною уряд соціялістичний. Але міністер військовий Гренер не є соціялістом; він продовжує цю будову і вимагає на неї 80 міліонів марок. Мотивує потребу цієї будови конечністю оборони німецького моря і берегів проти „сусідньої держави, яка будує підводні човни і чигає на східну Прусію". Проти асігнування таких великих грошей увійшли з внесенням соціялісти, які—як всюди—хочуть показати свою миролюбивість і ощадність. А щоби оборонити Прусію, соціялісти радять оселити на границях Польщі 40 тис. німецьких селян, які краще оборонять східну Прусію, як один панцирник. Гренер має на своєму боці самого презид. Гінденбурга. Вони знають, що роблять; того панцирника мають назвати „А", як початок відбудованої німецької фльоти, бо за „А" підуть „В", „С" і т. д... Цим спором з-за будови панцирника дуже цікавляться в Польщі.

Боротьба з куркулями!

На Рад. Україні трапляються щораз частіще випадки террористичних актів, які влада звалює всеціло на куркулів—себ то заможних селян. З того приводу находимо в київській „Пролет. Правді" навіть передову під заголовком „На боротьбу з куркулем". Вона починається так:

„Чимало фактів не тільки з того, що діється десь далеко, а й з життя нашої округи, виразно свідчать про знахабнілість куркулів. Останніми часами досить часті стали терористичні випадки, до яких удаються куркулі, як-от убивства громадських робітників, підпали, розправа з селькорами та всякі инші злочинства й шахрайства, на які тільки спроможні запеклі вороги трудящих мас—куркулі".

Чи справді ходить тут лиш про злочинців—куркулів, можна сумніватися. Во закликаючи до боротьби з куркулями, згадана газета грубими черенками поміщує он що:

„Далі треба як-найрішучіще очистити ввесь наш апарат на селі не тільки від явних куркулів, яких, очевидно, не багато, а й усіх тих, хто так, чи так звязаний із ними, хто послаблює лінію апарату щодо боротьби з куркульством. Особливо треба подбати очистити наш апарат у звязку з перевиборами сільських рад".

Тих „не багато" куркулів з певністю не наганялоб владі такого великого страху. Тут мається до діла з ширшим зростаючим незадоволенням більшовицькими порядками, які довели край до руїни. Про зростаючу ворожнечу до більш. влади свідчать і безнастанні „генеральні чистки радапарату" і то по всьому Рад. Союзі. В Архангельську з 30 установ звільнено аж 300 службовців ріжних „контрреволюціонерів".

Коли не стало в Ромунії диктатора

Тепер у світі пішла мода на диктаторів. Мала свого маленького диктатора й Румунія. Був ним пок. міністр Йонель Братіяну. Але той помер, його брат, що обняв по ньому владу, не годився на диктатора, і Ромунія поневолі опинилась перед конечністю зміни системи правління. Тим більше, що незадоволення братіянівськими порядками в Ромунії незвичайно зросло й один раз навіть поважно загрожувало урядові. Було це тоді, коли тисячні маси селян рушили на столицю.

А відносини в Ромунії дійсно страшні. По війні Ромунія загарбала багато земель, які перевищують Ромунію своїм культурним рівнем, а до того є замешкані у великій масі не ромунами. На ті то землі наложила Ромунія свою тяжку руку і намагалась їх зромунізувати та затіснити їх звязок зі старою Ромунією при помочі сігуранци, що своєю ревністю перевисшує навіть стару московську охрану. Як зле живеться в Ромунії українцям, про те не раз писалося на сторінках нашої газети. На Буковині і Бесарабії нема жадної української школи; в Черновецькому університеті, в якому за австрійських часів було кілька українських катедр, тепер нема ні одної; прота української преси існує сувора цензура.

Все це довело врешті до того, що братіянівський уряд мусів податися до демісії. Тепер утворився новий уряд під проводом селянського посла Маню. Якей він буде, вгадати годі, але що то остання кріза кабінету відбулася ніби то частю під впливом Европи, з якою Ромунія торгується за позичку, то надіються, що в Ромунії підуть зміни на краще, навіть і для українців.

Замах на президента Латвії

Підчас подорожи президента Латвії на нього було зроблено замах. Замах не вдався. Приписують цей замах ініціятиві більшовиків.

РІЖНІ ВІСТИ

● У справі Пазюка, що виконав замах на польського посла в Празі, покликаво на свідків визначних політиків. Чеські газети пишуть, що по тій причині процес Пазюка буде сенсацією.

● 17.XII ц. р. має відбутися суд над Войцеховським, що свого часу в Варшаві стріляв до торг. представника Совітів Лізарева

● Білоруські посли, що належали досі до спільного українсько-білоруського Клюбу, утворили тепер свій окремий білоруський клюб.

● Червоні московські диктатори добачають тепер в краю більшу небезпеку правої опозиції, як лівої. Тому йдуть заходи до примирення з лівою опозіцією. Троцькому й Радекові нібито дозволено поворот у Москву.

● Польська санаційна преса починає чисто по ендецьки називати український рух фабрикацією німців. В слід за тим мабуть скоро зрезиґнують з всякого „вспулжиця" і теж за ендеками повторять старе московське: нє било, нет і бить не может. Вони здатні тільки до такого поступу.

● Один фабрикант автомобілів почав будувати в Ню-Иорку маленьку хатку—тільки на 68 поверхів. Буде це наразі найбільший будинок на світі.

● За минулий рік до 30.VI ц. р. було в Америці 58.429 судових справ за нарушення закону про заборону пити горілку. Засудів було 48.820. Кари в грошах винесли 7,303.563 доляри, а вязниця 7,700 літ.

ДОПИСИ

М. КОРЕЦЬ НА РІВЕНЩИНІ.

Памятник марш. Пілсудскому

28 минулоґо жовтня в м. Корці поставлено памятник марш. Пілсудскому за гроші „всього громадянства". Солтиси корецької гміни ходили по хатах селян українців та „збірали" гроші на той памятник Довго шукали місця під памятник, накінець взяли кусок землі православного монастиря і там поставили памятник. Постать м. Пілсудські оперта на меч, дивится на схід. Що то вона думає?

Сваволя адміністрації.

Комендант постерунку в с. Головниця, корецької гміни, п. Ліневич, з людьми п. Зеленського прийшов до братів Усіків (с. Річки) і плужком став проводити межу по їх засіві. Коли Усіки спитали, які він має для цього підстави, п. Ліневич показав їм кайданки та крикнув, що він їм покаже підстави! Треба сказати, що постерунок міститься в майонтку п. Зеленського, де п. Ліневич має багато вигод; ну і для п. Зеленського чому не „настрашиць хлопув"! Усіки подали скаргу начальнику района в Корці п. Глиньскому. Але дарма. П. Глиньскі має поняттє права таке саме як і Ліневич: війтові (укр.) він сказав: „Ну, ну, работайте, старайтесь, а то буду ездіть на вас верхом"! П. Глиньскі при цьому був п'яний. Ось воно що! І вони кажуть, що несуть нам зах. европейську культуру!

Нема шкіл.

В с. с. Бабині, Козаку та Янківцях, Корецької гміни ще за царських часів були школи. З того часу залишились шкільні будинки в с. Бабині та Козаку і зараз стоять замкнені. Державних шкіл нема, приватних відчинити „нє вольно". Ходять селяне від Понтія до Пилата, від куратора до шк. інспектора, а наслідки такі, що три селі вже кілька літ без шкіл. Діти ростуть без школи! Яких тільки податків ми не платимо, яких тільки повинностей не відбуваємо, яких тільки рогаток не ставлять нам на кожному кроці, особливо при цьому кордові. А школа? В с. Бабині вже 4 роки лежить догниває матеріял на нову школу, а стара школа стоїть замкнена. Треба було б, щоб на це звернули увагу наші посли та сенатори, бо нар. освіта—це справа цілого народу.

ЗА ВІРУ і ХРИСТІЯНСЬКУ МОРАЛЬ.

До нашої Редакції прислали парафіяне гольської православної парафії на Підляшу оріґінальне прохання до римо-католицького епископа підляшського. З цим проханням мала їхати делегація до епископа, але потім парафіяне рішили, що з того може нічого не вийде, то краще ті гроші, що малиб видати на подорож (по 15 зол. на один білет для кожного делегата), віддати на культурно-освітні цілі, а прохання видрукувати в газеті, просити про його передрук инші газети і просити Українську Парляментарну Репрезентацію внести з приводу подій в гольській парафії інтерпеляцію. Отож, хоч і тут надій на успіх немає, друкуємо це прохання, як документ часу.

Від православної української людности сел.: Голя, Кривоверби, Кропивки і Замолодиче Гольської Православної Парафії.

„До Преосвященного Генриха римо-католицького єпіскопа Підляшського і Сідлецького.

ПРОХАННЯ.

В с. Голя (повіту Володавського) є деревляна православна Свято-Параскевівська церква, яка побудована по історичним данним, в 1588 році („Холмская Русь" Батюшкова) то б то за 8 літ до проголошення Берестейської Церковної Унії. Православне богослуження в ній відправлялось до 1919 року, коли з наказу влади було її замкнено і запечатано, а в 1922 р., не зважаючи на протести місцевої української людности, висвячено на римо-католицький костел. В 1924 р. в с. Голя утворено самостійну римо-католицьку парафію „всхіднього обряду", настоятелем якої призначено о. Галаса Миколу. Останній, маючи завдання поширення католицтва в нашій околиці, не тільки до цього не надається, а навпаки, своєю поведінкою і вчинками спричиняється не до поширення релігійности, а до її занепаду, витворюючи серед людности неґативний погляд против духовної особи взагалі. О. Галас Микола скрізь йде всупереч місцевої людности і, ведучи безконечні судові процеси, якими витворює тільки гризню і заколот, а ріжні свої постанови переводить фальшиво, на основі вимог не людности, а поодиноких прихильних йому осіб. Навіть підчас богослуження о. Галас Микола допускається обману, широко використовуючи всюди слово „православний", і поминаючи „отця Пія XI Папу Римського" пєбільшости тихо, голосножвимовляючи і молячись за „Вселенського патріарха" чи „архерея", під котрим розуміють у нас тільки православного Константинопольського патріарха. Наше кладовище, яке протягом цілих століть не рухали навіть чужинці наїздники, о. Галас Микола, минулого літа, обернув в пасовиско для своеї худоби, а протягом цієї зіми нещадно вирубує посаджені родичами на могилах дерева, валячи при тім крести і не звертаючи уваги на протести місцевих православних парафіян.

Ваше Преосвященство! Во імя мира, згоди і любви поміж всіми християнами і за для Слави Божої, ми польські православні парафіяне звертаємось до Вас з проханнями: зверніть нам нашу святиню церкву, яка має більше 2500 вірних і заберіть від нас того недостойного назви „пастиря" о. Галаса Миколу.

Дня 1 вересня 1928 року Божого.

Власноручні підписи Гольських православних парафіян.

(167 підписів засвідчених солтисом села Голя).

Хто хиливсь найнижче,
Того найбільш топтали люде

Л. Українка.

СПРОСТОВАННЯ.

Гетьманська Управа Об'єднаних Хліборобських та инших Класових Організацій має честь просити Вас подати у Вашій шановній газеті що все те, що Ви з голосів чужої преси подали в ч. 44 з дня 4.XI 1928 про участь Пана Гетьмана, Павла Скоропадського в нарадах московських монархістичних організацій в Берліні і ніби то признання Паном Гетьманом зверхности московського царя є від початку до кінця вигадкою.

Щоби Ваші читачі могли і на будуче розріжняти те що в дійсности роблять і до чого змагають українські монархісти — гетьманці од таких і подібних брехонь, які час від часу пускають вороги України, щоби баламутити як чужинців, так і наших людей Гетьманська Управа Об'єднаних Хліборобських та инших Класових Організацій є уповноважена заявити що слідує:

Пан Гетьман і нижчепідписана організація працюють над підготовкою відбудови Сувереної Української Держави.

Програм відбудови нашої Держави у формі Трудової Монархії, з родом Гетьмана Скоропадського на чоли опрацьований бувшим послом Української Держави у Відні, членом Українського Наукового Товариства Імени Т. Шевченка у Львові й Українського Наукового Інституту в Берліні Вячеславом Липинським в його „Листах до братів хліборобів".

Як в цій теорії, так і у своїй практиці гетьманський рух спирається виключно на внутрішні сили організованих частин Українського суспільства і не приймає ніякої участи в тих політичних „комбінаціях" та „орієнтаціях", які базуються на милостях чужинців, бо вірить, що трівким є лише те, що здобуте власними силами й жертвами.

За Гетьманську Управу Об'єднаних Хліборобських та инших Класових Організацій *Ол. Скоропис-Йолтуховський* Член Гетьманської Управи.

Берлін, 6 листопаду 1928.

Іспити для екстернів. Кураторія Волинської Шкільної Округи повідомляє, що в зімовому часі, січень-лютий 1929 р., відбудуться іспити зрілости для екстернів у мові польській, українській і російській. Подання про допущення до іспиту, удокументовані по думці § 62 Регуляміну гімназійних іспитів зрілости („Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. № 2 з 1926 р. поз. 8") належить вносити до Кураторії в терміні до 31 грудня 1928 року. Оплата за іспит виносить 60 золотих. Брак документів може причинитися до недопущення кандидата до іспиту.

Поштова скринька.

Щепковський Олександер, Лішня.— Передплати не отримали. Часопис висилаємо з 15.XI б. р.

М. Баланський. Рожище.—10 з. отримали. Зараховано до 1 липня 1929 р.

Іван Олексюк, Голешів.— Співчуваємо Вашому нещастю. Часопис продовжуємо висилати.

Свящ. Ігнатович. Ваш лист переданий до Сільського Світу.

Янчук Влас, Тростенець—10 зол. не отримали.

Загублені документи: військову книжечку виданy через П. К. У. в Рівному, засвідчення тожсамости і записну книжку на імя Василя Тимошука сина Михайла з с. Стара Мощаниця, гміни Будераж, пов. Здолбунів рахувати неважними.

Загублений особистий довід (Dowód osobisty) № 1449, виданий кремянецьким Старостством на імя Дорофія Зайця, сина Петра, уродженого 3.IX 1894 р. в с. Вел. Раківці, заруденської ґміни, кремянецького повіту, неважною. 2—2.

НОВИНКИ

Де випікається хліб для міщухів? Звичайно — в місті, в пекарнях. А в яких? — Погляньте! В часі від 25.X—6.XI санітарні комісії робили огляд пекарень в більших містах на Волині. Оглянули 33 пекарні і з них аж на 29 пекарень поставили внесення, щоб їх закрити, з того 17 на стало, а 12 часово. В одному Ковлю вже замкнуло старосто часово 6 пекарень. Який то хліб мусів бути з тих пекарень!.

Дальші жертви неосторожности. В ковельському повіті було за один тиждень два страшні випадки з гранатами, що остались з війни. В с. Віліцкі згинуло наслідком вибуху 3-ох хлопців (15—18 літ), а в Вербечному двох молодих хлопців і тяжко ранена 15-літня дівчина.

Не надуживайте імені народу українського надармо! „Земя Волинська" (№ 24) подає, що на академії з нагоди 10 ліття незалежности Польщі промовляв іменем „людносці рускей" дир. Шкляр. Є це звичайною видумкою і коли би п. Шкляр висловився на академії, що говорив іменем українського громадянства, то сказав би цим неправду. П. Шкляра ніхто з українців не уповажнював до такого виступу. Коли ж п. Шкляр виступив, то тільки як державний урядовець.

Комедія в раді м. Ковля. Ковельська міська рада має вибірати бурмістра. Вибірала його вже тричі і нічого з того не виходить, бо деякі групи радних не згоджуються на виставленого кандидата і свого не виставляють, зриваючи лиш засідання. Така комедія може скінчитися тим, що начальство просто назначить бурмістра. А може деякі радні навмисне до того тягнуть? Все в наших краях може бути.

10-ліття на Рівенщині. „Земя Волинська" подає таку вістку, з Рівного: „Обхід урочистости 10 ліття відзискання Непідлеглости на терені цілого рівенського повіту відбувся імпонуючо. Лише в селі Глинську, дятькевичівської ґміни, вивішено чорний транспарент з українським гербом і червоним написом: „Десять років сумно Україні в ворожій неволі".

Луцьк таки будуть осушувати. Магістрат Луцька договорився з підприємствами, що до осушки великого простору Луцьких пасовиськ. Праця повинна розпочатися вже на весну 1929 р.

„Політичний" замах. З „Пшеґльонду Волиньского" довідуємось, що на залізничній лінії Луцьк—Стоянів, між стаціями Дубова Коршма—Сенкевичівка, якісь бандити підложили під поїзд гарматній набій, але машиніст в пору його доглянув, стримав поїзд, і тільки завдяки тому не дійшло до катастрофи. По невдачнім замаху бандити поїхали кінно до Сенкевичівки, стероризували там касієра і забрали 3.000 зол. готівки і якісь документи. Часопис додає, що цей замах мав більше політичний як грабунковий характер. „Земя Волинська" спростовує ту вістку, яка мала вийти з варшавської преси і тільки стверджує, що на ст Дубова Коршма дійсно дібралися до каси якісь невідомі справці і забрали касетку з сумою 300 зол. Так з великого „політичного" замаху вийшла лиш ще більша політична качка.

Ще один „політичний" замах? Та сама „Земя Волинська" доносить, що на залізничному торі під Басовим Кутом, під Рівним 9 ц. м. влаштували собі учні української ґімназії сходини. Тому, що вони не могли пояснити поліції причина сходин, їх арештовано, а по 24-ох годинах випущено. 10-го ц. м. в день урочистостей 10-ліття появилися в Басовім Куті протидержавні і образливі написи. Часопис припускає, що між тими двома випадками є певний звязок. А чи він не припускає, що це є також політична чи пак газетярська качка?

Воєвода не знає що робити. Дня 19 ц. м. була у волинського воєводи делєґація з Рівного в справі відкриття тамошнього закритого Т-ва „Просвіта". Воєвода не дав делеґації певної відповіді. Мабуть під враженням свята „Просвіти", на якому побував особисто, не знає що робити.

Річні Загальні Збори батьків Луцької Української Гімназії.

Дирекція гімназії скликає загальні збори батьків на день 2 грудня б. р. Збори відбудуться в помешканні гімназії (вул. Сєнкевича 21) о 12 год. дня.

Видавець М. Черкавський   Drukarnia F. Richtera, Łuck   Відповід. редактор В. Проказюк